MAGYAR KÜLÜGYI INTÉZET

MKINézőpont

A berlini és mecklenburg-előpomerániai választások nem a helyi, hanem a szövetségi politikáról mondtak ítéletet

STEFÁN CSABA

MKINézőpont

A Magyar Külügyi Intézet rendszeres kiadványa.

Kiadó:
© Magyar Külügyi Intézet, 2026.

Kiadó székhelye:
1016 Budapest, Bérc utca 13-15.

Felelős kiadó:
dr. Feledy Botond, vezérigazgató

Felelős szerkesztő:
Dr. Rácz András,
kutatási és tudományos ügyekért felelős vezérigazgató-helyettes

Szerző(k):
Stefán Csaba

Lektorálta:
Vass Ágnes

Korábbi kiadványainkat megtekintheti az Intézet weboldalán.

A borítókép forrása: 444.hu / John Macdougall / AFP

2026. szeptember 29.

Stefán Csaba, kutató, MKI

A berlini és mecklenburg-előpomerániai választások nem a helyi, hanem a szövetségi politikáról mondtak ítéletet

Bár szeptember 20-án Mecklenburg-Előpomerániában és Berlinben járultak az urnákhoz a választók, a figyelem valójában Friedrich Merz kancellárra is irányult. A jelenlegi német politikai diskurzusban ugyanis a tartományi választások eredménye és a kancellár népszerűsége szorosan összekapcsolódott, nem véletlenül: országosan a választók 83%-a elégedetlen Merz munkájával, Kelet-Németországban ez az arány néhány százalékponttal még magasabb.[1] A kancellár és a szövetségi kormány politikája olyannyira befolyással volt a helyi pártszervezetek kampányára, hogy a CDU kommunikációs stratégiáit rendre felülírta a magyarázkodás kényszere. Mindezek miatt a Kereszténydemokrata Unión (CDU) belül egyértelművé vált, hogy a tartományi választási eredményeknek a szövetségi politikára nézve is következményekkel kell járniuk.

A választási eredmények katasztrofálisan alakultak a CDU számára. Berlinben a kereszténydemokraták által radikálisnak tartott Balpárt (*Die Linke*) magabiztos győzelmet aratott, Mecklenburg-Előpomerániában a CDU pedig nem jutott be a tartományi parlamentbe. Ez utóbbira a párt történetében először került sor.

1 Tina Handel, "Nach den Landtagswahlen: Merz spielt auf Zeit," *tagesschau*, 2026. szeptember 20., https://www.tagesschau.de/inland/innenpolitik/merz-cdu-nach-den-wahlen-100.html; infratest dimap, „ARD-DeutschlandTREND September 2026", *tagesschau,* 2026. szeptember 3., https://www.tagesschau.de/deutschlandtrend-pdf-228.pdf

Párt	Berlin	Mecklenburg-Előpomeránia
AfD	**16,3%** (+7,2)	**38,2%** (+21,5)
CDU	**18,8%** (-9,5)	4,9% (-8,4)
Balpárt	**25,7%** (+13,4)	**6,5%** (-3,4)
SPD	**12,1%** (-6,3)	**35,5%** (-4,1)
Zöldek	**14,3%** (-4,1)	**5,7%** (-0,6)
BSW	4,7% (+4,7)	4,8% (+4,8)
FPD	2,5% (-2,1)	1,0% (-4,8)

Tartományi eredmények
(és változás az előző választáshoz képest)
(félkövér: tartományi parlamenti bejutást érő eredmény)

Friedrich Merz megpróbált elébe menni a fejleményeknek, és már közvetlenül az urnazárás után felelősséget vállalt – ugyanakkor határozottan elutasította, hogy mindez a lemondásához vezessen[2]. Ennek ellenére a párton belül egyre inkább kirajzolódik az a dinamika, hogy a kancellár befolyása gyors ütemben gyengül, érdekeit pedig csak bizalmasai képesek érvényesíteni. Így a német jogban hiába nehéz formálisan eltávolítani a kancellárt, Merz egyre inkább elveszítheti befolyását saját politikai sorsa felett.

Friedrich Merz elmozdítása ugyanakkor *még* nem feltétlenül állhat a kereszténydemokraták érdekében. Egyrészt a választási eredmények a népszerűtlen, de szükségesnek vélt szociális-gazdasági reformokat is megakasztják, így a mindenkori kancellár mozgástere és munkája csak nehezebbé válik. Másrészt abban sincs egyetértés, hogy ki lehetne Merz utódja. Hendrik Wüst észak-rajna-vesztfáliai

2 Eckart Lohse et al. "Keiner springt, Merz bleibt," *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, 2026. szeptember 21., https://www.faz.net/aktuell/politik/inland/wahl-mv-2026-keiner-springt-merz-bleibt-201247538.html.

miniszterelnök, Markus Söder bajor miniszterelnök és Alexander Dobrindt belügyminiszter neve merül fel a leggyakrabban, de mindhármuknak megvannak a saját okai arra, hogy egy kedvezőbb pillanatra várjanak.[3] Összességében a mostani két – illetve, a két héttel ezelőtti, Szász-Anhaltban tartott voksolást is beleszámítva három - választáson olyan eredmény született, amely destabilizálja a kormányt és hozzájárul a német pártrendszer átalakulásához, de önmagában még nem töri meg annak jelenlegi alapjait. Ezt támasztja alá az is, hogy az eredmények nyomán egyik tartományban sem vált szükségessé az Alternatíva Németországnak (AfD) elleni tűzfal lebontása. A szövetségi keret mellett azonban mindkét választásnak megvannak a maga helyi sajátosságai is, amelyek a pártrendszer átalakulásának irányát is jelzik.

.

A Balpárt (Die Linke) válhat a vezető baloldali párttá

A 2025-ös országos választások előtt sokak által halálra ítélt Balpárt sikeresen újraélesztette magát a fiatalokat megszólító, szociális ügyekre épülő politikával, amely a fővárosban bizonyult a legeredményesebbnek. A kampányt meghatározó súlyos lakáshiány és magas lakhatási költségek megoldásának kérdésében a választók messze a Balpárthoz társították a legnagyobb kompetenciát, ami elegendőnek bizonyult a 25,7%-os (+13,4) győzelemhez a CDU 18,8%-a (-9,5), az AfD 16,3%-a (+7,2), a Zöldek 14,3%-a (-4,1) és a Szociáldemokraták 12,1%-a (-6,3) előtt. Sokan abban is bíztak, hogy a Balpárt jelöltje, Elif Eralp a New York-i polgármester, Mamdani mintájára tud majd kampányolni[4], valójában azonban

3 Matthias Bartsch et al., "Jetzt belauern sich schon Merz' mögliche Nachfolger," *DER SPIEGEL*, 2026. szeptember 17., https://www.spiegel.de/politik/deutschland/friedrich-merz-in-der-krise-wie-der-kanzler-um-sein-amt-kaempft-a-c7f02968-0050-4b50-9f49-24692164d1fd.

4 rbb24, "Berlin-Wahl: Diese Kandidaten wollen ins Rote Rathaus," *rbb24*, 2026. szeptember 19., https://www.rbb24.de/politik/berlin-wahl-2026/spitzenkandidaten/cdu-spd-gruene-linke-afd-fdp-bsw-wegner-evers-krach-graf-eralp-brinker-meyer-king.html.

sem ő, sem a többi párt jelöltjei nem bizonyultak különösebben meggyőzőnek: személyes karizmájuk helyett elsősorban az országos politikai kontextus és a pártprogramok befolyásolták az eredményt.

A Balpárt egyik fő követelése szerint – összhangban egy 2021-es, nem kötelező erejű népszavazás eredményével –köztulajdonba kellene venni (*Vergesellschaftung*) a 3000-nél több berlini lakással rendelkező magán-lakásvállalatok állományát, amelyet ezt követően nonprofit módon kezelnének. Ez a követelés a koalíciós tárgyalások középpontjába fog kerülni, mivel az AfD elleni tűzfal fenntartása mellett a Balpárt csak akkor szerezhet többséget maga mögött, ha a három másik bejutó pártból kettőt sikerül meggyőznie terveinek szükségességéről. A helyi CDU eleve nem hajlandó koalíciót kötni a Balpárttal, míg a Zöldek elfogadnák ezt az irányt, így az SPD (Szociáldemokraták) meggyőzésére van szükség. Utóbbi jelöltje, Steffen Krach sem támogatja a köztulajdonba vételt[5], ugyanakkor vannak arra utaló jelek, hogy Eralp és Krach is engedhet valamennyit – például azzal, hogy egy új népszavazáson keresztül késleltetik a kérdés rendezését. Ellenkező esetben egy CDU–Zöldek–SPD-koalíciónak szűk, 82 mandátumos többsége lehetne a 158 fős berlini parlamentben (*Abgeordnetenhaus*). Ha Elif Eralpon múlik, létrejöhet a megállapodás az SPD-vel; a folyamatot ugyanakkor az is befolyásolja majd, hogy a baloldali politikus mennyire tudja kordában tartani saját pártjának szélsőségesebb köreit. Már a választás estéjén botrányt okozott, hogy az eredményvárón Hamászhoz is köthető emberek jelentek meg, akik közel állnak a helyi párt egy kisebb, belső részéhez.[6]

A berlini választásnak két fontos tanulsága van. Egyrészt, már a nagyvárosi választói magatartásban is jól mérhető a politikai centrumtól a szélek felé történő elmozdulás: a Balpárt és az AfD erősödött, miközben a CDU, az SPD és a Zöldek gyengültek. Másrészt,

5 Anna Reimann és Marc Röhlig, " Elif Eralps Traum vom Roten Rathaus – und was für sie noch alles schiefgehen kann," *DER SPIEGEL*, 2026. szeptember 17., https://www.spiegel.de/politik/deutschland/die-linke-elif-eralps-traum-vom-roten-rathaus-und-was-fuer-sie-noch-alles-schiefgehen-kann-a-d8c61796-fcef-40e4-8399-486bc9bc75c3.

6 Meredith Haaf, "Berlin: Die Linke ist selber schuld, dass viele Menschen sich vor ihr fürchten," *Süddeutsche Zeitung*, 2026. szeptember 21., https://www.sueddeutsche.de/meinung/berlin-linke-antisemitismus-kommenzar-li.3551034?reduced=true.

a kompetencia megítélése jobb és baloldalon is átrendeződni látszik: ahogy a jobboldali szavazók a számukra fontos témákban egyre inkább az AfD-t tartják kompetensebbnek a CDU-nál, úgy a baloldali választók a szociális kérdésekben egyre inkább a Balpártot látják hitelesebbnek az SPD-nél.[7] Ez idővel akár országos szinten is az SPD elé helyezheti a Balpártot.

Az SPD következő kancellárjelöltje Mecklenburg-Előpomerániából jöhet

Míg Berlinben a jelöltek személye nem igazán befolyásolta az eredményt, addig Mecklenburg-Előpomerániában pont ennek az ellenkezője történt. A tartományt kilenc éve vezető SPD-s Manuela Schwesig teljes egészében saját személye köré építette fel a kampányt. Olyannyira, hogy egy külső szemlélő számára akár független, ellenzéki politikusnak is tűnhetett egy SPD-s tartományi miniszterelnök helyett. A helyi SPD vezetője sorozatosan bírálta a szövetségi kormány nyugdíjreform-terveit, megkérdőjelezte Merz válságkezelését, az Oroszországgal kapcsolatos kérdésekben pedig megengedőbben viszonyult a tartományba érkező Északi Áramlat földgázvezeték-rendszerhez. Schwesignek a szövetségi kormány népszerűtlenségén túl is volt oka arra, hogy önálló kommunikációs stratégiát válasszon: fő riválisát, az AfD-s Leif-Erik Holmot mindössze 29% látta volna szívesen miniszterelnökként, szemben Schwesig 62%-ával.[8] Kampányának fontos eleme volt az is, hogy a választást sajátos módon kétszereplős küzdelemként keretezze, amelyben ő, mint „nő", áll a „kék fallal" (AfD) szemben.[9] Mindent egybevéve, egyszerre igyekezett elhatárolódni Merztől,

7 Holger Schwesinger, "Abgeordnetenhauswahl: Warum die Linke in Berlin so erfolgreich war," *tagesschau*, 2026. szeptember 21., https://www.tagesschau.de/inland/innenpolitik/analyse-abgeordnetenhauswahl-berlin-100.html.

8 Infratest Dimap, "Wahl in Mecklenburg-Vorpommern: Die wichtigsten Umfragen im Überblick," *tagesschau*, 2026. szeptember 20., https://www.tagesschau.de/inland/innenpolitik/umfragen-wichtigstes-ltw-mecklenburg-vorpommern-2026-100.html.

9 Wiebke Hollersen, "Ihre einzige Chance: sie selbst," *DER SPIEGEL*, 2026. szeptember 10., https://www.spiegel.de/politik/deutschland/manuela-schwesig-wie-die-spd-frontfrau-gegen-die-afd-aufgeholt-hat-a-853cd3a8-6cd2-4b97-9faf-ed581579ee2c.

erőt mutatni az AfD-vel szemben és saját népszerűségére építeni a kampányát. E stratégiával a kampányhajrában Schwesig sikeresen elszívta a kisebb pártok támogatásának egy részét, ami a CDU katasztrofális eredményéhez is hozzájárult.[10]

Nagyon sokat elmond a németországi középpártok helyzetéről, hogy miközben a liberális német sajtó részben joggal Schwesiget élteti, a választást nem ő, hanem a Leif-Erik Holm vezette AfD nyerte meg 38,2%-kal (+21,5). Az SPD mindössze a második helyen végzett 35,5%-kal (-4,1), ezt követte a Balpárt 6,5%-kal (-3,4), majd a Zöldek 5,7%-kal (-0,6).

Emellett az AfD dinamikus növekedéséről is nagyon sokat elmond, hogy egy relatíve gyenge jelölt mellett is sikerült helyben megduplázniа az eredményét a 2021-es tartományi választásokhoz képest. Ez jelentős részben – ahogy egyébként Berlinben is – a korábban nem szavazók meggyőzéséből ered. Az előző tartományi választások eredményeiből már az a következtetés is levonható, hogy a magasabb részvételi arány emiatt elsősorban az AfD-nek kedvez – akik így joggal lehetnek magabiztosak. Éppen ezért fontos a mecklenburg-előpomerániai választás eredményének értékelését Manuela Schwesig sikereivel kezdeni: ez jól szemlélteti, hogy az AfD akkor is robbanásszerű népszerűségnövekedésen mehet keresztül, ha politikai ellenfelei lényegében mindent jól, sőt náluk jobban csinálnak.

A kormányalakítás kérdése nem lesz komplikált Mecklenburg-Előpomerániában: az AfD elleni tűzfal fenntartásával adott az SPD-Balpárt-Zöld koalíció, melyre mindhárom párt nyitottnak látszik.[11] A mecklenburgi választásoknak azonban egy jelentős, hosszabbtávú következménye is lehet: félsikerével is Manuela Schwesig vált az SPD erős emberévé. Bár jelenleg neki sem áll érdekében leváltani a szociáldemokraták mostani vezetését, ha úgy dönt, Schwesig nagy eséllyel lehet az SPD következő kancellárjelöltje.

10 Infratest Dimap, "Wahl in Mecklenburg-Vorpommern: Wer holte im Nordosten Stimmen von wem?," *tagesschau*, 2026. szeptember 20., https://www.tagesschau.de/inland/innenpolitik/waehlerwanderung-ltw-mecklenburg-vorpommern-2026-100.html.

11 WELT, "SPD in MV für Gespräche mit Linken und Grünen," *WELT*, 2026. szeptember 21., https://www.welt.de/regionales/mecklenburg-vorpommern/article6ab16c92708e-760b5e066d2b/spd-in-mv-fuer-gespraeche-mit-linken-und-gruenen.html.

A német politika instabil marad – és ez Magyarország számára nem jó hír

Mindhárom őszi tartományi választás – Szász-Anhaltban, Berlinben és Mecklenburg-Előpomerániában – újabb lyukakat ütött a jelenlegi német politikai berendezkedés hajóján, de még nem süllyesztette el azt: Friedrich Merz egyelőre kancellár marad, kormánya kitart a nehézkes reformpálya mellett, az AfD elleni tűzfal pedig továbbra sem omlott le. Mivel azonban Merz egyre inkább elveszíti az irányítást saját és közvetetten kormánya politikai sorsa felett, innentől kezdve bármely újabb válság belső puccshoz vezethet. A riválisok szempontjából legkésőbb jövő tavasszal változhat meg a helyzet, amikor Hendrik Wüst megméretteti magát az észak-rajna-vesztfáliai tartományi választásokon. Egy jó vagy éppen rossz eredmény Wüst, illetve Söder vagy Dobrindt javára billentheti a mérleget. Egyik lehetőség sem kedvező Magyarország számára, nem elsősorban a lehetséges utódok személye, hanem az általánosan instabil német politikai helyzet miatt.

A szász-anhalti választást követően még fontosabbá válik annak folytatólagos kiemelése is, hogy a regionalizmus erősödik a német politikában. A tartományok közötti ellentétek fokozódása mellett egyre inkább tartományi szinten lehet a leghatékonyabban befolyást építeni, illetve adott esetben túlélni a viszontagságos szövetségi politikai helyzetet. Ennek megfelelően a magyar döntéshozóknak a német pártok meghatározó szereplőivel egyre inkább tartományi szinten is érdemes kapcsolatokat építeniük.

Az elemzésben közvetlenül nem tárgyalt, Magyarország szempontjából azonban fontos politikai tanulság lehet, hogy miközben a választók egy része a politikai szélek felé mozdul, a korábban szélsőségesebbnek tekintett pártok saját népszerűségüket részben a politikai közép felé történő nyitással növelik. Ez a folyamat idővel egy erős baloldali és egy erős jobboldali politikai pólus kialakulását vetítheti előre, amelyek egyre nagyobb gravitációs erőt gyakorolhatnak a hozzájuk közelebb álló pártokra. Mindez fokozatosan ellehetetlenítheti a Merkel-korszakra jellemző, a politikai közép széles

körű elfoglalására épülő stratégiát. Egy ilyen politikai dinamikában Magyarország számára a baloldalhoz kötődő politikai szövetségesekkel fenntartott kapcsolatok megőrzése is nehezebbé válhat.

Hasonlóképpen a CDU számára is egyre nehezebbé válhat a baloldali szövetségek fenntartása. A kereszténydemokratáknak belátható időn belül nemcsak a kancellár személyéről kellhet kényszerűségből döntést hozniuk, hanem arról is, hogy továbbra is a politikai közép pártjaként kívánják-e meghatározni magukat.

MAGYAR
KÜLÜGYI
INTÉZET